

Nr 198.

Godkänd av första kammaren den 27 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 27 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtande nr 32 och memorial nr 42.)

Till Konungen.

Genom en den 29 januari 1915 dagtecknad proposition, nr 18, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om äktenskaps ingående och upplösning;
- 2) lag om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning;
- 3) lag om ändrad lydelse av 8 kap. 1 § giftermålsbalken;
- 4) lag om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i ärvdabalken;
- 5) lag om ändrad lydelse av 10 kap. 8 och 29 §§ samt 13 kap. 1 § rättegångsbalken;
- 6) lag om ändrad lydelse av 31 § i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866;
- 7) lag om ändrad lydelse av 15 kap. 21 § samt 22 kap. 8 och 21 §§ strafflagen;
- 8) lag om ansvar för vigselförrättare i vissa fall;

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 80 häft. (Nr 198.)

9) lag om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äktenskaps ingående;

10) lag om ändrad lydelse av 2 § 15:o i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt;

11) lag om upphävande av § 29 i ridderskapets och adelns privilegier den 16 oktober 1723;

12) lag om ändring i vissa delar av lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap; och

13) lag om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet.

De genom förevarande proposition framlagda lagförslag hava icke kunnat av riksdagen oförändrade godkännas, utan har riksdagen i anledning av nämnda proposition, ävensom i ärendet väckta motioner för sin del antagit lagar av den lydelse här nedan angives.

De av riksdagen alltså i anledning av propositionen nr 18 för dess del antagna lagarna införas här som följer.

1:o) Lag

om äktenskaps ingående och upplösning.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om trolovning.

1 §.

Trolovning är sluten, då man och kvinna med vittnen, ringväxling eller annorledes överenskommit att ingå äktenskap med varandra.

2 §.

Dör en av de trolovade, äge den efterlevande återfå de gåvor, han givit den andre för äktenskapets skull, och ändock behålla vad han fått.

Brytes trolovning, äge en var av de trolovade återfå sina gåvor. Bär den ene huvudsakligen skulden, have han dock ej den rätt nu är sagd.

3 §.

Har kvinnan under trolovningstiden blivit rådd med barn av mannen; brytes likväl trolovningen, och bär mannen huvudsakligen skulden därtill, give han henne skäligt skadestånd.

Är trolovad eljest huvudsakligen vållande till att trolovningen brytes, njute den andre ersättning allenast för förlust till följd av åtgärd, som han vidtagit för det tillämnade äktenskapet.

4 §.

Den, som enligt 2 kap. 2 eller 3 § ej må utan föräldrars eller annans samtycke ingå äktenskap, vare ej ersättningsskyldig efter 3 § andra stycket, med mindre han haft sådant samtycke till trolovningen.

Var mannen i fall, som i 3 § första stycket sägs, vid hävdandet under aderton år, vare han ej ersättningsskyldig i vidare mån än om kvinnan ej blivit rådd med barn.

5 §.

Vill någon framställa anspråk enligt 2 eller 3 §, instämme sin talan inom ett år från trolovningens upplösning. Försittes den tid, vare rätt till talan förlorad.

2 KAP.

Om hinder mot äktenskap.

1 §.

Man under tjuguettt år eller kvinna under aderton år må ej träda i äktenskap utan Konungens tillstånd.

2 §.

Den, som är under tjuguettt år och ej förut varit gift, må ej ingå äktenskap utan föräldrarnas samtycke.

Är den ene av föräldrarna död eller sinnessjuk eller sinnesslö, eller kan yttrande från den ene ej utan märklig omgång eller tidsutdräkt inhämtas, vare den andres samtycke tillfyllest. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, tage den trolovade samtycke av förmyndaren, eller, där särskild förmyndare ej är nämnd, av annan giftoman, som rätten eller domaren på anmälan förordnar.

Hava föräldrarna vunnit hemskillnad eller är deras äktenskap upplöst, vare allenast den av föräldrarna giftoman, som har vårdnaden om barnet. Samma lag vare med avseende å barn utom äktenskap.

3 §.

Ej må den, som är omyndig förklarad, ingå äktenskap utan förmyndarens samtycke.

4 §.

Vägras samtycke i fall, som i 2 eller 3 § avses, äge rätten, på anskökan, tillåta äktenskapet, om skäl till den vägran prövas ej vara för handen.

5 §.

Ej må den träda i äktenskap, som är sinnessjuk eller sinnesslö.

6 §.

Den, som är behäftad med fallandesot, vilken härrör av övervägande inre orsaker, eller med könssjukdom i smittosamt skede, må ej ingå äktenskap, med mindre Konungen finner skäligt tillåta äktenskapet.

7 §.

Äktenskap vare förbjudet mellan dem, som äro i rätt upp- och nedstigande släktskap med varandra, samt mellan syskon.

8 §.

Mellan ett syskon och det andras avkomling må äktenskap ej utan Konungens tillstånd ingås.

9 §.

Äktenskap må ej slutas mellan dem, av vilka den ene varit gift med den andres släkting i rätt upp- eller nedstigande led.

10 §.

Ej må någon träda i nytt gifte, så länge det tidigare äktenskapet består.

11 §.

Kvinna, som varit gift, må ej inom tio månader från äktenskapets upplösning ingå nytt gifte, med mindre hon icke är havande från tiden före upplösningen eller tio månader förflutit, sedan sammanlevnaden med mannen upphörde.

3 KAP.

Om lysning.

1 §.

Till äktenskap skall lysas i den svenska församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där hon vistas.

Lysning skall av bägge de trolovade sökas hos den präst, som för kyrkoböckerna.

2 §.

1 mom. Är mannen kyrkobokförd i annan svensk församling än i 1 § sägs, skall han, då lysning sökes, förete intyg om vad kyrkoböckerna i hans församling innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet (*äktenskapsbetyg*).

Trolovad, som varken är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, skall förete det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa.

2 mom. Innehålla ej kyrkoböckerna eller intyg, varom i 1 mom. är sagt, upplysning om trolovads ålder, har han att annorledes förebringa utredning därom. Är trolovad i den ålder, att han enligt 2 kap. 1 § ej

äger ingå äktenskapet utan Konungens tillstånd, skall han styrka att sådant tillstånd givits.

3 mom. Äger trolovad, enligt 2 kap. 2 eller 3 §, ej ingå äktenskapet utan föräldrars eller annans samtycke, skall han visa att sådant samtycke givits eller att rätten jämlikt 2 kap. 4 § tillåtit äktenskapet.

4 mom. Är anledning antaga att trolovad är sinnessjuk eller sinnesslö, eller har trolovad varit sinnessjuk inom de tre sista åren, skall han med läkarintyg styrka att sinnessjukdom eller sinnesslöhet icke kan hos honom påvisas.

5 mom. Trolovad skall, där han är känd för fallandesot, förete läkarintyg att fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, icke kan hos honom påvisas, men eljest avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete att han, såvitt honom är veterligt, icke är behäftad med fallandesot.

Trolovad skall ock avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete att han, så vitt honom är veterligt, icke lider av könssjukdom i smittosamt skede.

Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning med avseende å trolovad, som visar Konungens tillstånd att utan hinder av sjukdom, varom fråga är, ingå äktenskapet.

6 mom. En var av de trolovade skall avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete att, så vitt honom är veterligt, de ej äro så besläktade eller besvägrade, som i 2 kap. 7 eller 9 § sägs, och, där ej till äktenskapet visas tillstånd jämlikt 2 kap. 6 §, att ej heller sådan släktskap, som där avses, honom veterligen föreligger.

7 mom. Det åligger en var av de trolovade att i skriftlig försäkran på heder och samvete uppgiva, huruvida han förut ingått äktenskap.

Har trolovad förut ingått äktenskap, och utvisa ej kyrkoböckerna eller intyg, som i 1 mom. sägs, att äktenskapet blivit genom makens död eller annorledes upplöst, skall han styrka att så skett.

8 mom. Har kvinnan varit gift, och utvisa ej kyrkoböckerna eller intyg, som i 1 mom. sägs, att hinder till följd av stadgandet i 2 kap. 11 § ej föreligger, skall hon styrka att sådant hinder ej möter.

3 §.

Hava de trolovade fullgjort vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej prästen hinder mot äktenskapet möta, utfärde genast lysningssedel, med angivande av de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist;

och varde den genom utfärdarens försorg kungjord i kyrkan tre söndagar i rad.

Sedan lysning skett, äge ej mannen eller kvinnan erhålla lysning till annat äktenskap, förrän fyra månader förflutit från sista lysningsdagen, med mindre den andra trolovade avlidit.

4 §.

Menar någon att hinder mot äktenskapet möter, anmäle och styrke det hos prästen.

5 §.

Är lysning fullbordad, och har ej hinder mot äktenskapet blivit jämlikt 4 § hos prästen anmält och styrkt eller eljest blivit honom kunnigt, give han, när det äskas, de trolovade intyg om lysningen och att hinder för äktenskapets ingående ej möter (*lysningsbevis*).

6 §.

Är trolovad dödligt sjuk, eller kallas mannen till uppbrott mot fienden, må äktenskapet ingås utan att lysning föregått.

7 §.

Äktenskapsbetyg må ej för trolovad utfärdas, med mindre samtycke därtill givits av den, med vilken äktenskapet skall ingås.

Den, som utfärdat äktenskapsbetyg, skall ombesörja att kungörelse därom varder nästa söndag i kyrkan uppläst, därvid angives ej mindre bägge de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist än ock varest hinder mot äktenskapet må anmälas.

Har sådan kungörelse skett, må nytt äktenskapsbetyg ej utfärdas, förrän fyra månader förflutit från kungörandet eller, där lysning tillkommit, från sista lysningsdagen, med mindre den andra trolovade avlidit.

8 §.

Närmare bestämmelser angående intyg och försäkran, varom i detta kapitel är sagt, meddelas av Konungen.

4 KAP.

Om vigsel.

1 §.

Äktenskap ingås med kyrklig eller borgerlig vigsel.

2 §.

Kyrklig vigsel må äga rum:
inom svenska kyrkan, om båda de trolovade äro medlemmar av kyrkan eller den ene är medlem därav och den andre tillhör annat kristet trossamfund; och

inom främmande trossamfund, om Konungen förklarar dess prästerskap äga att förrätta vigsel samt antingen båda de trolovade äro medlemmar av samfundet eller, där samfundet är kristet, den ene är medlem därav och den andre av annat kristet trossamfund.

Konungen äger förordna, att medlem av utländskt evangeliskt-luterskt trossamfund skall hava samma rätt till kyrklig vigsel som medlem av svenska kyrkan.

3 §.

Till vigsel inom svenska kyrkan äga de trolovade välja den präst inom kyrkan de själva åstunda; dock vare annan ej skyldig viga än präst i församling, av vilken endera är medlem.

Inom främmande trossamfund förrättas vigsel av därtill behörig präst inom samfundet.

4 §.

Med borgerlig vigsel må äktenskap ingås, evad de trolovade kunde erhålla kyrklig vigsel eller ej.

5 §.

Behörig att förrätta borgerlig vigsel är, i stad, lagfaren ledamot av magistraten eller, där magistrat ej finnes, ordföranden i den för staden särskilt tillsatta styrelse och, på landet, kronofogden ävensom, där Konun-

gen för visst område det medgiver, den som Konungens befallningshavande särskilt förordnar till vigselförrättare.

Borgerlig vigselförrättares åliggande att viga är ej beroende därav, att någon av de trolovade har sitt hemvist inom hans tjänstgöringsområde.

Är kronofogde bosatt i stad, äge han jämväl inom staden förrätta vigsel, men vare ej pliktig därtill, med mindre någon av de trolovade har sitt hemvist inom fögderiet.

6 §.

Är ej sådant fall för handen, varom i 3 kap. 6 § sägs, må vigsel ej ske, med mindre lysning är fullbordad; och varde vigsel ändå vägrad, om hinder mot äktenskapet är vigselförrättaren kunnigt. Utan lysningsbevis må ej annan viga än präst, som för kyrkoböckerna där lysning skett.

Har lysning blivit fullbordad, men är vigsel ej förrättad inom fyra månader därefter eller, där de trolovade eller endera tillhör den nomadiserande lappbefolkningen, inom ett år, må vigsel ej vidare på den lysning ske.

7 §.

Vilja de trolovade viga utan föregående lysning, efter ty i 3 kap. 6 § sägs, åligge trolovad, som är kyrkobokförd i svensk församling, att, där vigselförrättaren ej för den församlings böcker, förete äktenskapsbetyg; och skall i övrigt i fråga om villkor för erhållande av vigsel vad i 3 kap. 2 och 3 §§ är beträffande lysning stadgat äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Vigsel förrättas i släktingars eller andra vittnens närvaro.

Vid vigseln skola de trolovade, samtidigt tillstådes inför vigselförrättaren, på hans fråga avgiva sitt ja och samtycke till äktenskapet samt därpå av honom förklaras för äkta makar.

I övrigt lände till efterrättelse, vid vigsel inom svenska kyrkan föreskrifterna i kyrkohandboken, vid vigsel inom främmande trossamfund dess kyrkobruk och vid borgerlig vigsel de bestämmelser, som varda av Konungen meddelade.

Präst, som förrättat vigsel, give makarna ofördröjligen bevis därom. Vad vid borgerlig vigsel förekommit skall upptagas i särskilt protokoll enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar.

9 §.

Vigsel vare utan verkan, om den ej förrättats av präst, som äger behörighet att viga, eller av borgerlig vigsselförrättare eller om därvid ej så tillgått, som i 8 § andra stycket är föreskrivet; men ej skall vigsel anses ogill, förty att eljest icke så förfarits, som i 8 § är sagt, eller vigsselförrättaren överskridit sin behörighet eller vederbörlig lysning ej föregått.

5 KAP.

Om återgång av äktenskap.

1 §.

Har äktenskap slutits, ändå att däremot var hinder, som sägs i 2 kap. 7, 9 eller 10 §, skall till återgång dömas.

För hinder, som avses i 2 kap. 10 §, äge dock återgång ej rum, där det tidigare äktenskapet är upplöst utan att talan om återgång blivit väckt.

Allmän åklagare vare pliktig yrka äktenskapets återgång; och må talan därom föras jämväl av vardera maken samt för hinder, som avses i 2 kap. 10 §, av den omgiftes make i det tidigare giftet.

2 §.

Var make vid vigseln sinnessjuk eller sinnesslö, gånge äktenskapet på hans talan åter. Har han ej yrkat återgång inom sex månader från det sjukdomen blev botad, vare sin rätt till talan förlustig.

Hade andra maken vid vigseln ej kunskap om sinnessjukdomen eller sinnesslöheten, äge jämväl han vinna återgång, så framt han väcker talan inom sex månader från det han fick sådan kunskap och sist inom tre år från vigseln; dock att talan om återgång för sinnessjukdom ej må anställas, sedan sjukdomen blivit botad.

3 §.

Äktenskap gånge ock på makes yrkande åter:

1. om han vid vigseln befann sig i tillfällig sinnesförvirring eller annat sådant tillstånd, som utesluter rättslig handlingsförmåga;
2. om han av misstag låtit sig viga vid annan än sin trolovade eller utan att vilja ingå äktenskap;

3. om honom ovetande andra maken vid vigseln led av fallandesot, som härrör av övertvägande inre orsaker, könssjukdom i smittosamt skede eller spetälska eller var obotligt vanför till äktenskap;

4. om han bedragits till äktenskapet, därigenom att han blivit av andra maken genom falsk uppgift eller svikligt förtigande vilseledd angående vem denne är eller angående sådana omständigheter rörande hans tidigare liv, som skäligen bort avhålla den bedragne från äktenskapets ingående; eller

5. om han blivit tvungen till äktenskapet.

Återgång äge ej rum, där ej maken instämt sin talan inom sex månader, sedan tillstånd, som i 1 sägs, upphörde eller han fick kunskap om återgångsskäl, varom i 2, 3 eller 4 förmåles, eller blev fri från tvång, som i 5 avses; och må talan om återgång ej i något fall väckas, sedan tre år förflutit från vigseln.

Talan om återgång må ej heller anställas för könssjukdom, där maken ej blivit smittad och sjukdomen ej längre är i smittosamt skede, eller för annan sjukdom, sedan den blivit botad.

4 §.

I fråga om verkan av återgång skall, där ej nedan är annorlunda stadgat, vad om äktenskapsskillnad är föreskrivet äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Då äktenskap återgår, skall vid bodelningen så anses, som om den egendom, en var av makarna vid vigseln infört i boet eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, varit den makes enskilda.

6 §.

Sker återgång jämlikt 1 §, och var ena maken vid vigseln i god tro men den andre ej, äge den förre rätt till skadestånd, efter ty med avseende å makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter prövas skäligt.

Vinner make återgång jämlikt 2 § första stycket eller 3 §, och var den omständighet, som föranledde återgången, vid vigseln känd för andra maken, njute ock den make, på vars talan äktenskapet går åter, skadestånd, som nyss är sagt.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Anspraak på skadestånd skall, där fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till återgången träffat, vid talans förlust framställas i målet om återgång.

7 §.

Efter återgång vare makarna ej pliktiga försörja varandra.

8 §.

Går äktenskap åter jämlikt 1 §, och var mannen vid vigseln i god tro men hustrun ej, eller vinner mannen återgång jämlikt 2 § första stycket eller 3 §, och var den omständighet, som föranledde återgången, vid vigseln känd för hustrun, varde, där mannen i målet om återgång det äskar, förbud henne meddelat att vidare bära hans namn.

9 §.

Upplöses genom makes död äktenskap, som jämlikt 1 § bort gå åter, skall, så framt yrkande därom göres sist vid bodelningen, boet så delas, som hade återgång skett.

Samma lag vare, där äktenskap, som jämlikt 2 eller 3 § kan dömas att återgå, genom döden upplöses och tillämpning av nyss sagda regler äskas av den efterlevande maken, om han ägde vinna återgång, eller av annan bodelägare, om den avlidne hade sådan rätt och han förde talan om återgång eller intill sin död befann sig i sådant tillstånd, som i 2 § eller 3 § 1 sägs.

Efterlevande make, som vid andra makens död ägde vinna återgång av äktenskapet, njute, där han sist vid bodelningen det yrkar, skadestånd efter de i 6 § givna regler.

Hade äktenskap bort gå åter för hinder, som sägs i 2 kap. 10 §, och dör den omgifte, skall rätt till ersättning, pension eller annan ekonomisk förmån, som är tillagd efterlevande make, där ej annat av omständigheterna framgår, anses tillkomma maken i första giftet.

6 KAP.

Om hemskillnad och äktenskapsskillnad.

1 §.

Makar, som finna sig på grund av djup och varaktig söndring ej kunna fortsätta sammanlevnaden, äge, när de äro ense därom, vinna rättens dom å sammanlevnadens hävande (*hemskillnad*).

2 §.

Gör ena maken sig skyldig till grov försummelse av sin plikt att försörja andra maken eller barnen, eller åsidosätter han eljest i märklig mån sina plikter mot dem, eller är han hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, eller för han ett lastbart liv, äge andra maken vinna hemskillnad, där ej med hänsyn till den makes eget förhållande eller andra särskilda omständigheter ändock skäligen kan fordras, att han fortsätter sammanlevnaden.

Har på grund av stridighet i lynne och tänkesätt eller av annan orsak uppstått djup och varaktig söndring mellan makarna, och vill endera erhålla hemskillnad, vare därtill berättigad, där ej med hänsyn till hans förhållande eller andra särskilda omständigheter ändock skäligen kan fordras, att han fortsätter sammanlevnaden.

3 §.

Hava makar efter vunnen hemskillnad levat åtskilda ett år, och är sammanlevnaden ej heller därefter upptagen, varde på talan av endera dömt till äktenskapsskillnad.

4 §.

Där makar utan dom å hemskillnad på grund av söndring leva åtskilda sedan minst tre år, äge en var av dem vinna äktenskapsskillnad; dock må ej till äktenskapsskillnad dömas, där blott ena maken vill skiljas och med hänsyn till den makes förhållande eller andra särskilda omständigheter äktenskapet finnes skäligen icke böra på hans talan upplösas.

5 §.

Har ena maken egenvilligt och utan giltig orsak undandragit sig sammanlevnaden två år och ej sedermera upptagit den, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

6 §.

Är ena maken borta, och vet man ej att han inom de tre sista åren varit vid liv, äge andra maken vinna äktenskapsskillnad.

7 §.

Har ena maken, i strid mot vad i 2 kap. 10 § är stadgat, ingått nytt gifte, äge andra maken vinna äktenskapsskillnad, så framt han anställer talan därom inom sex månader från det han fick kunskap om den nya vigseln.

8 §.

Bryter ena maken äktenskapet med hor, eller övar han annan straffbar otukt, have andra maken rätt till äktenskapsskillnad, där han ej varit delaktig i gärningen eller samtyckt därtill; instämme dock sin talan inom sex månader efter erhållen kunskap om gärningen och sist inom tre år sedan den begicks, eller vare förlustig sin rätt.

9 §.

Har make, som lider av könssjukdom i smittosamt skede, med vetskap eller misstanke därom genom könsumgänge utsatt andra maken för fara att bliva smittad, äge denne vinna skillnad i äktenskapet, utan så är att han med vetskap om faran låtit utsätta sig därför. Dock må ej dömas till skillnad, med mindre talan därom anställes inom sex månader från det maken fick veta att han blivit utsatt för smittofara, ej heller där maken ej blivit smittad och sjukdomen, när talan anställes, ej längre är i smittosamt skede.

10 §.

Stämplar ena maken mot den andres liv, eller förövar han grov misshandel mot andra maken, äge den make rätt till skillnad i äktenskapet; instämme dock vid talans förlust maken inom sex månader efter erhållen kunskap om gärningen och sist inom tre år, sedan den begicks.

11 §.

Varder ena maken dömd till straffarbete i tre år eller svårare straff, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

Dömes ena maken till straffarbete på viss tid understigande tre år, dock minst sex månader, eller till fängelse eller tvångsarbete i minst ett år, och yrkar andra maken äktenskapsskillnad, pröve rätten, huruvida med hänsyn till vad den dömda låtit komma sig till last och övriga omständigheter skillnad må ske. Samma lag vare, där ena maken varder av utländsk domstol dömd till frihetsstraff i minst ett år och andra maken förty vill skiljas.

För straffdom må dock skillnad ej äga rum, där andra maken varit delaktig i brottet eller samtyckt därtill.

Vill make vinna skillnad, efter ty nu är sagt, instämme andre maken inom sex månader efter erhållen kunskap om domen och sist inom tre år, sedan den föll, eller have förlorat sin talan.

12 §.

Är ena maken hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, må på talan av andra maken dömas till äktenskapsskillnad, där rätten finner synnerliga skäl därtill föranleda.

13 §.

Är ena maken sinnessjuk; har sjukdomen under äktenskapet fortfarit tre år, och finnes ej skäligen förhoppning om den sjukas varaktiga återställande till hälsan, have andra maken rätt till äktenskapsskillnad.

14 §.

När till hemskillnad blivit dömt, skall boet skiftas. Om sådant skifte samt om påföljd av underlåtenhet att före skiftet betala gäld, så ock om förvaltning av enskild och samfälld egendom intill dess skifte sker skall i tillämpliga delar gälla vad i lagen om boskillnad är i nämnda hänseenden stadgat för makar, som vunnit boskillnad; och äge å makar, som vunnit hemskillnad, jämväl tillämpning vad i samma lag för det fall, att boskillnad sökts, finnes föreskrivet om samfälld egendoms avskiljande från boet, om undanskiftande för gäld samt om makes betalningsrätt för vederlagsfordran.

Erfordras för skiftet att boet upptecknas, meddele rätten eller domaren, där endera maken det äskar, förordnande för magistratsperson, kronofogde, länsman, rättens betjänt eller annan lämplig person att utan dröjsmål förrätta uppteckning av boets tillgångar och skulder. Det åligger makarna att under edsförpliktelse redligen uppgiva allt som till boet hör, och skall beträffande makes skyldighet att edfästa bouppteckningen vad i lagen om boskillnad är i sådant hänseende stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vad i lagen om boskillnad stadgas om utmätning för gäld skall intill dess skifte sker lända till efterrättelse; dock att för gäld, som avses i 11 kap. 5 § giftermålsbalken, ej må utmätas annan egendom än den, varöver hustrun ägde råda, när hemskillnaden beviljades.

15 §.

Efter dom å hemskillnad råde hustrun sitt gods själv, med den inskränkning, som av stadgandena i 14 § föranledes; och vare all egendom, som make efter domen genom arv, gåva, testamente eller annorledes förvärvar, så ock all gäld, som make därefter gör, ansedd såsom hans enskilda.

16 §.

Hustru vare ej pliktig att med egendom, som hon efter dom å hemskillnad förvärvar, betala under äktenskapet därförut gjord gäld, utan så är att hon själv ådragit sig gälden i och för handel eller annan rörelse, som hon med mannens bifall idkat, eller gälden utgöres av böter eller skadestånd för brottslig gärning. För gäld, som avses i 11 kap. 5 § giftermålsbalken, vare hon ansvarig allenast med egendom, varöver hon ägde råda, när hemskillnaden beviljades.

17 §.

Har boskillnad blivit beviljad, äge bestämmelserna i 14—16 §§ ej tillämpning.

18 §.

Varder enligt 2 § första stycket dömt till hemskillnad, och är boet ringa, äge rätten, på yrkande av den make, som vinner hemskillnad, förordna att han må vid skiftet från samfällda boet uttaga nödigt bohag ävensom arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring, ändå att därigenom den andres lott skulle lida inskränkning.

19 §.

Å makar, som blivit i äktenskapet skilda, skall vad i 14 och 16 §§ är stadgat för makar, som vunnit hemskillnad, äga motsvarande tillämpning, så framt ej förut blivit dömt till boskillnad eller hemskillnad.

20 §.

Sker äktenskapsskillnad på grund av ena makens förhållande, varigenom han grovt kränkt den andre, njute denne skadestånd, efter ty med avseende å makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter prövas skäligt.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Anspraak på skadestånd skall, där fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till skillnaden träffat, vid talans förlust framställas i skillnadsmålet.

21 §.

Ändå att makar vunnit hemskillnad, åligge en var av dem att efter sin förmåga och den andres behov bidraga till dennes tillbörliga underhåll; dock må, där ena maken huvudsakligen bär skulden till hemskillnaden, den andre ej förpliktas giva underhållsbidrag, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

22 §.

Varda makar skilda i äktenskapet, och finnes den ene efter skillnaden bliva i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll, äge rätten ålägga andra maken utgöra sådant bidrag, efter ty med avseende å hans förmåga samt övriga omständigheter prövas skäligt. Underhållsbidrag må likväl ej tillerkännas make, som huvudsakligen bär skulden till skillnaden. Träder den berättigade i nytt gifte, skall bidrag ej vidare utgå.

Anspraak på underhållsbidrag till fränskild make skall, där fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till skillnaden träffat, vid talans förlust framställas i skillnadsmålet.

23 §.

När hemskillnad eller äktenskapsskillnad meddelas, förordne rätten tillika, vilken av makarna skall hava vårdnaden om barnen eller, om ej

alla barnen böra stå under ena makens vårdnad, huru de skola fördelas mellan makarna. Äro makarna ense, give rätten sitt beslut i överensstämmelse med vad de önska, så framt det ej är uppenbart stridande mot barnens bästa; åsämjas de ej, bestämme rätten, efter ty med hänsyn främst till barnens bästa finnes skäligt. Bär ena maken huvudsakligen skulden till skillnaden, och äro de lika skickade att hava vårdnaden om barnen, vare den andre närmast därtill.

Innan förordnande, som nu är sagt, meddelas, varde, när anledning därtill förekommer, yttrande inhämtat från barnavårdsnämnden.

Make, som ej har vårdnaden om barnen, må ej betagas tillfälle till umgänge med dem, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Nöjes han ej åt vad andra maken härutinnan bestämmer, skilje rätten dem emellan.

24 §.

Under hemskillnad eller efter äktenskapsskillnad åligge makarna att var efter sin förmåga deltaga i kostnaden för barnens underhåll. Där make ej fullgör sin skyldighet genom underhåll av barn, som står under hans vårdnad, vare han pliktig utgiva underhållsbidrag.

25 §.

Utan hinder av vad rätten förut beslutit om bidrag till makes eller barns underhåll eller angående vårdnaden om barnen äger rätten på endera makens yrkande annorledes förordna därom, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det; dock att underhållsbidrag till frånskild make ej må utdömas, så framt talan därom förut blivit ogillad, eller höjas utöver förut bestämt belopp.

26 §.

Hava makar med avseende å förestående hemskillnad eller äktenskapsskillnad träffat avtal om skifte av boet eller vad med skiftet äger samband, om skadestånd eller om bidrag till makes eller barns underhåll, vare det gällande.

Avtal, som ej under hemskillnad slutits, må likväl, så vida det är uppenbart obilligt för ena maken, på hans talan av rätten jämkas. Sådant klander skall vid talans förlust väckas sist i skillnadsmålet, där äktenskapsskillnad sker jämligt 3 §, men eljest sist inom ett år från det skillnad i äktenskapet meddelades.

Vad makar avtalat om bidrag till barns underhåll utgöre ej heller i något fall hinder för rätten att, på endera makens yrkande, annorledes förordna därom, så framt avtalet är uppenbart stridande mot barnens bästa eller förhållandena blivit väsentligt ändrade.

Under hemskillnad må ej makarna mellan sig sluta avtal i annat ämne än nu är sagt, ej heller ena maken bortgiva något till den andre.

27 §.

Flytta makar, som vunnit hemskillnad, åter samman, förfalle verkan av hemskillnaden utom beträffande frågor, om vilka i 14—16 §§ är stadgat.

7 KAP.

Om rättegång i äktenskapsmål.

1 §.

Äktenskapsmål äro mål om återgång av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad, så ock mål, däri tvisten är huruvida man och kvinna äro i äktenskap förenade med varandra.

2 §.

Fråga huruvida man och kvinna äro i äktenskap förenade med varandra må ej bliva föremål för särskild rättegång annorledes än såsom tvist dem emellan, men må eljest komma under prövning när helst någons rätt är av frågan beroende.

3 §.

För sinnessjuk eller sinnesslö föres i äktenskapsmål talan av förmyndaren.

4 §.

Äktenskapsmål instämnes till rätten i den ort, där svaranden har sitt hemvist. Har han ej hemvist inom riket, höre målet till rätten i den ort, där mannen och kvinnan sist haft gemensamt hemvist eller, om de ej här haft sådant, där kärandens hemvist är. Skall talan föras mot såväl mannen som kvinnan, vare den rätt behörig, där båda eller endera har

sitt hemvist eller, om ingendera här har sådant, där de sist haft gemensamt hemvist. Finnes ej behörig domstol, efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms rådstuvurätt.

Vilja båda makarna erhålla hemskillnad enligt 6 kap. 1 § eller äktenskapsskillnad enligt 6 kap. 3 eller 4 §, göra ansökan därom hos den rätt, som enligt första stycket är laga domstol i mål mot dem bägge.

Fråga om återgång eller äktenskapsskillnad för brott, därför ansvar yrkas, må ock väckas vid den rätt, där brottmålet är anhängigt.

5 §.

Äger svaranden ej känt hemvist inom riket, och har upplysning ej kunnat vinnas, var han uppehåller sig, må stämningen delgivas på sätt i 11 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken sägs, ändå att fall ej är för handen, som där avses.

Har svaranden gjort anmälan i enlighet med bestämmelserna i tredje och fjärde styckena av sagda paragraf, äge dock vad nu är sagt ej tillämpning.

6 §.

Rätten må, där part det begär, förordna att äktenskapsmål skall handläggas inom stängda dörrar.

7 §.

Uteblir svarande, som behörigen erhållit del av stämningen, och visar ej laga förfall, äge rätten ändock företaga målet till avgörande. Var der mål sålunda avgjort, skall vad i 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken sägs om återvinning ej i något fall äga tillämpning.

8 §.

Mål om hemskillnad varde ej till prövning upptaget, såframt det ej visas, att medling mellan makarna företagits av präst i svensk församling, där makarna eller endera är kyrkobokförd, eller av präst inom sådan församling av främmande trosbekännare, som har rätt till offentlig religionsövning och som makarna eller endera tillhör, eller ock av häradshövdingen eller i stad rättens ordförande eller av annan, som han i anledning av makes framställning utsett att företaga medlingen.

Yrkas hemskillnad jämlikt 6 kap. 2 §, må likväl rätten, ehuru medling ej skett, upptaga målet, när skäl därtill äro. Finner rätten i

sådant fall att tillfälle till medling bör beredas, skall målet uppskjutas och lämplig person utses till medlare; och varde makarna av medlaren kallade att sammankomma inför honom. Hörsammas ej kallelsen, eller har av annan orsak medling ej skett före den dag, till vilken målet blivit uppskjutet, äge vidare uppskov för medling ej rum, med mindre båda makarna det äska.

9 §.

Rätten har att sörja för fullständig utredning och äger för sådant ändamål införskaffa erforderlig bevisning. Ej vare parts erkännande av viss omständighet gällande, där det ej styrkes av annan bevisning. Ed må ej bjudas.

Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning beträffande särskilda, i sammanhang med huvudsaken förekommande frågor, om vilka parterna kunna träffa avtal.

Har rätten förordnat att part skall personligen inställa sig, och kommer han ej, varde, där så finnes lämpligt, till rätten hämtad.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgäldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

10 §.

När mål om äktenskaps återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad är anhängiggjort, äge rätten eller domaren, där endera maken det äskar, meddela förordnande om boupptecknings förrättande efter ty i 6 kap. 14 § andra stycket är sagt.

11 §.

Ej må på grund av makes sinnessjukdom eller sinnesslöhet dömas till återgång av äktenskap eller till äktenskapsskillnad, med mindre läkarintyg angående sjukdomen blivit företett. Närmare bestämmelser om sådant intyg meddelas av Konungen.

12 §.

I mål om återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad äge rätten, på yrkande av endera maken, att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna, efter ty skäligt finnes, om sammanlevnadens hävande, barnens vård och bidrag av ena maken till den andres

eller barnens underhåll, så ock förbjuda makarna vid vite av fängelse eller böter att besöka varandra.

Vid förordnande om sammanlevnadens hävande äge rätten bestämman, vilken av makarna må sitta kvar i hemmet; och äge den make innehava bohaget där ej rätten beträffande viss egendom annorlunda förordnar. Sådan bestämmelse skall, där till återgång eller skillnad dömes, gälla till dess skifte sker.

Varder beslut, varom i denna paragraf är sagt, under rättegången meddelat, må i händelse av missnöje däröver föras särskild klagan. Beslutet gånge städse utan hinder av förd klagan i verkställighet lika med laga kraft ägande dom, men kan när som helst av rätten återkallas.

13 §.

Då till hemskillnad dömes, äge rätten, på makes yrkande, att för tid, som prövas skälig, meddela vitesförbud, varom i 12 § första stycket sägs.

14 §.

Finnes i mål om äktenskaps återgång, hemskillnad eller äktenskaps-skillnad, att prövning av särskild i sammanhang med huvudsaken förekommande fråga föranleder tidsutdräkt, äge rätten, där det å någondera sidan yrkas, särskilt företaga målet i övrigt till slutligt avgörande.

15 §.

Klagan över rättens slutliga utslag i äktenskapsmål föres genom besvär.

16 §.

Vid allmän underrätt skall föras förteckning över alla där anhängig-gjorda hemskillnadsmål, utvisande för varje mål alla sådana åtgärder och av rätten eljest meddelade beslut, som angå boet.

8 KAP.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Då enligt denna lag tid skall räknas efter månad eller år, varde den dag för slutdag ansedd, som genom sitt tal i månaden motsvarar den,

från vilken tidräkningen börjas. Finnes ej motsvarande dag i slutmånaden, varde den månadens sista dag ansedd för slutdag.

2 §.

Könssjukdom skall anses vara i smittosamt skede, så länge symtom å smittosamhet förefinnas eller förnyat framträdande av sådana symtom är att befara.

3 §.

Anteckningar om äktenskaps ingående och upplösning skola göras i kyrkoböckerna enligt de föreskrifter Konungen giver.

4 §.

Om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap är särskilt stadgat.

2:o) Lag

om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den nu antagna lagen om äktenskaps ingående och upplösning skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1916.

2 §.

Genom nya lagen upphävas:
1—7 kap., 10 kap. 7 § och 12—15 kap. giftermålsbalken;
15 och 16 kap. kyrkolagen;
förordningen den 3 april 1810 angående fullbordande av äktenskap med kvinna, som blivit lägrad under äktenskapslöfte;

förordningen den 27 april 1810 angående äktenskapsskillnader;
 förordningen den 20 januari 1863 angående giftermål emellan kristen och mosaisk trosbekännare;
 lagen den 1 juli 1898 om bodelning vid äktenskapsskillnad, så ock om frånskild hustrus ansvarighet för gäld i boet;
 lagen den 6 november 1908 om äktenskaps ingående;
 lagen den 10 juni 1910, innefattande vissa bestämmelser om styrkande av hinderlöshet till äktenskap;
 8 kap. 1—5 §§ ärvdabalken;
 10 kap. 9 och 10 §§ rättegångsbalken;
 tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av vad sålunda upphävida lagrum innehålla eller tillägg därtill, där ej här nedan annorledes stadgas;
 så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Har, innan nya lagen trätt i kraft, man hävdat sin fästekvinna eller hävdat kvinna under äktenskapslöfte eller avlat barn med kvinna i lönska-läge, därå sedan fästning följt, skall i avseende å sådan förbindelse äldre lag gälla; dock att upplösning av förbindelse med fästekvinna skall, evad den blivit av rätten stadfäst eller ej, ske i den ordning, som är stadgad i förordningen den 3 april 1810 angående fullbordande av äktenskap med kvinna, som blivit lägrad under äktenskapslöfte.

Vill någon mot äktenskap göra gällande hinder på grund av förbindelse, som nu är sagd, och har ej förbindelsen blivit av rätten stadfäst eller mannen låtit kyrkotaga kvinnan såsom sin fästekvinna, skall i avseende därå tillämpas vad äldre lag stadgar om jäv mot äktenskap.

5 §.

Är lysning fullbordad före den dag, då nya lagen trätt i kraft, må vigsel på den lysning ske inom fyra månader, räknade från sagda dag, eller, där de trolovade eller endera tillhör den nomadiserande lappbefolkningen, inom ett år.

6 §.

Mål om återgång av äktenskap, som äro anhängiga när nya lagen träder i kraft, skola handläggas och bedömas enligt äldre lag. Går äktenskapet åter, skall i fråga om verkan därav äldre lag lända till efterrättelse.

Väckes efter det nya lagen trätt i kraft talan om återgång av äktenskap, som dessförinnan är slutet, må ej till återgång dömas, med mindre orsak därtill finnes enligt både nya lagen och äldre lag. Sker återgång, gälle beträffande makes rätt i boet och skyldighet att gälda skadestånd vad i äldre lag stadgas, men skall i övrigt beträffande återgångens verkningar nya lagen tillämpas.

7 §.

Mål om äktenskapsskillnad eller skillnad till säng och säte, som äro vid domstol anhängiga när nya lagen träder i kraft, så ock ansökningar om äktenskapsskillnad, som då äro beroende på Konungens prövning, skola handläggas och bedömas enligt äldre lag.

Hava makar undergått sådana varningsgrader, som i 14 kap. 1 § giftermålsbalken sägs, må, även efter det nya lagen trätt i kraft, skillnad jämlikt äldre lag sökas hos Konungen.

Fråga om verkan av skillnad, som enligt äldre lag meddelas, varde efter den lag bedömd.

Sker jämlikt nya lagen äktenskapsskillnad av orsak, som inträffat före det nya lagen trätt i kraft, må ej dömas till skadestånd jämlikt 6 kap. 20 §, men gälle vad i äldre lag stadgas om förverkande i vissa fall av rätt i boet.

8 §.

I stället för vad 5 kap. 1 § giftermålsbalken och 8 kap. 1—5 §§ ärvdabalken innehålla samt med ändring av bestämmelserna i 7 § av sistnämnda kapitel stadgas:

1. Barn, som är avlat i äktenskap eller vars föräldrar efter avlelsen ingått äktenskap med varandra, är äkta barn, ändå att föräldrarna voro så besläktade eller besvägrade med varandra, att äktenskapet måste återgå, eller endera av dem var gift med annan.

Vad sålunda är stadgat skall tillämpas även med avseende å äktenskap, som består då nya lagen träder i kraft men kan dömas att återgå på grund av hinder, som nyss är sagt.

Barn, som är avlat i trolovning eller vars föräldrar efter barnets

avlelse ingått trolovning med varandra, är äkta barn. Har trolovning slutits, ehuru mot äktenskap var hinder som nyss är sagt, vare barn, som därefter avlats, likväl äkta, om föräldrarna eller en av dem var i god tro.

2. Avlar man barn med sin trolovade eller i lönskaläge, därå sedan trolovning följer; upplöses trolovningen genom mannens död och är kvinnan i behov av underhåll, njute hon, där hon inom sex månader efter dödsfallet framställer sitt anspråk hos den som i boet sitter eller hos rätten eller domaren, skälig andel av hans kvarlåtenskap, dock ej utöver hälften därav.

9 §.

Genom nya lagen och vad här ovan förordnats skola ej anses upphävda: kungl. breven den 24 januari 1745 och den 28 augusti 1754 angående fånges giftermål;

kungl. kungörelsen den 6 augusti 1894 angående vissa skyldigheter, som åligga föreståndare för församling av främmande kristna trosbekännare; samt

lagen den 14 oktober 1898, innefattande tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen.

3:o) L a g

om ändrad lydelse av 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 1 § giftermålsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Vilja man och kvinna göra förord sig emellan före äktenskapet; då skola de det skriftligen och med tvenne vittnen upprätta, innan vigsel sker; omyndig tage och förmyndarens samtycke, på sätt nyss är sagt. Ej må förord göras om annat än makarnas giftorätt eller förvaltningen av hustruns enskilda egendom. Förord må ej heller göras till förfång för dem, som bättre rätt till någonderas egendom å den tid hava. Äktenskapsförord skall öppet ingivas till rätten i den ort, där makarna hava sitt bo och hemvist, eller sätta sig neder att bo, i staden inom åttonde dagen och på landet sist å det ting, som infaller näst efter en månad sedan vigsel skett, och låte rätten det i protokollet införas. Är vigsel å annan ort förrättad, och kan förty den lagföljd ej ske, som nu föreskriven är, då skall förord inom sagda tid hos rätten i vigningsorten före-

tes, och varde det, då makarna till boningsorten kommit, sist inom en månad i stad, och å landet vid det ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter domstol ingivet, med bevis av rätten i vigningsorten, att det där företett varit. Är ej med förord så förfaret, som nu sagt är; vare det kraftlöst. Var som begär, äge att hos rätten undfå del av äktenskapsförord.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

4:o) Lag

om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i ärvdabalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 2 §, 19 kap. 4 §, 20 kap. 1, 3 och 4 §§ samt 22 kap. 1 § ärvdabalken skola erhålla följande ändrade lydelse:

11 KAP.

2 §.

Nu vill en eller flera och icke alla arv skifta; have den vitsord, som skifta vill.

Har efterlevande make deltagit i förening, som i 1 § sägs, och ingår han nytt äktenskap, då må föreningen ej utgöra hinder för skifte.

19 KAP.

4 §.

Är någon för vanvett, slöseri eller andra orsaker ur stånd att vårda gods sitt, varde under förmyndare ställd. Är det hustru, och varder annan än mannen förordnad till förmyndare, lände det ej till inskränkning i mannens målsmanskap.

20 KAP.

1 §.

Fader vare sina barns rätte förmyndare.

Dör modern, och går han i annat gifte, tage nästa mödernens fränders råd i de mål, som barnens välfärd angå. Har ej bodelning efter tidigare giftet blivit verkställd, träde han från förmynderskapet, till dess sådan delning skett.

3 §.

Går föräldrarnas äktenskap åter, eller vinna de hemskillnad eller äktenskapsskillnad, vare den barnens förmyndare, som skall hava vårdnaden om dem. Träder han i nytt gifte, skall vad i 1 och 2 §§ sägs om skyldighet för fader eller moder att frånträda förmynderskapet äga motsvarande tillämpning.

4 §.

Äro både fader och moder döda; vare då den barnens förmyndare, som de med tvägge manna vittne eller skriftligen därtill nämnt hava, och tage han domarens bevis därå.

Nu hava de ej någon nämnt, vare då den förmyndare, som skyldast och därtill fallen är; och give han domaren till känna vid nästa rättegångsdag, att han det förmynderskap tillträtt.

22 KAP.

1 §.

Nu är förmyndare lagligen nämnd; underrätte sig då noga om den omyndigas arv i löst och fast. Är det ej upptecknat; låte det genast ske, som förr sagt är, och värde han barnagodset som sitt eget, eller gälde skadan.

Går den omyndigas fader eller moder i nytt äktenskap, och har ej bodelning skett efter tidigare giftet, drage förmyndaren därom försorg.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

Är dessförinnan god man förordnad för hustru enligt förutvarande lydelsen av 19 kap. 4 § ärvdabalken, vare så ansett, som vore han hennes förmyndare.

5:o) Lag

om ändrad lydelse av 10 kap. 8 och 29 §§ samt 13 kap. 1 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 8 och 29 §§ samt 13 kap. 1 § rättegångsbalken skola erhålla följande ändrade lydelse:

10 KAP.

8 §.

Är trolovning bruten, och uppkommer därav tvist emellan mannen och kvinnan, döme rätten i den ort, där kvinnan har sitt hemvist, evad hon är käreande eller svarande. Vill hon söka honom vid den rätt, därunder han jämlikt 1 § lyder, have ock lov därtill.

29 §.

Anhängiggöres vid underrätt mål, som rätten ej är behörig att upptaga, skall den, evad invändning göres eller icke, visa målet från sig i de fall, att

1. målet är av beskaffenhet att böra av annan myndighet än domstol eller av särskild domstol eller omedelbart av högre rätt upptagas, eller ock enligt lag eller särskild författning bör omedelbart av skiljemän prövas, eller

2. målet bör upptagas av viss underrätt, som ensam är behörig att det slag av mål handlägga, eller

3. mål, som blivit vid häradsrätt anhängiggjort, må allenast av rådstuvurätt upptagas, eller

4. tvist är om fast egendom efter ty i 14 eller 19 § sägs, eller målet är äktenskapsmål, eller tvist är om giftorätt i bo efter den, som död är, eller om rätt till hans kvarlåtenskap eller andel däri på grund av arv eller testamente, eller om arvskifte eller jämkning däri, eller

5. tvist är om utmätt lös egendom eller giltighet av lösöre köpsavhandling och den tvist enligt lag skall handläggas vid rätten i den ort, där godset finnes, eller

6. fråga, varom i målet tvistas, är av beskaffenhet att kunna utan föregången stämning upptagas vid domstol, eller
 7. fråga är om ansvar eller annan påföljd för brott.

13 KAP.

1 §.

Nu vill käre eller svarande jäva domaren; göre det beskedligt, och döme domaren själv om det jäv. Dessa äro laga jäv: Om domaren är med part i den skyldskap eller det svågerlag, som i 2 kap. 7—9 §§ av lagen om äktenskaps ingående och upplösning sägs, eller om han med part är syskonbarn eller i svågerlag i ty, att den ene är eller varit gift med den andres syskon eller syskons avkomling eller med någon, från vilkens syskon den andre härstammar: eller är domaren parts vederdeloman, eller uppenbare ovän: eller äger domaren, eller hans skyldemän, som nu nämnda äro, i den saken del, eller kunna de någon synnerlig nytta eller skada därav vänta: eller haver han i annan rätt i samma sak domare varit, eller förr varit fullmäktig däri, eller vittnat, eller förut såsom betjänt i någon rätt, eller hos Konungens befallningshavande, något slut fattat, som den saken rör: eller haver han själv en lika sak i annan rätt. Vet domaren, att sådant jäv emot honom är, ändå att parten ej är därom kunnig; tråde självmant ifrån rätten. Söker endera parten, sedan rättegång anhängig är, sak med domaren, eller tillfogar honom något med ord eller gärning, i uppsåt att honom därmed jävig göra; det skall ej för jäv räknas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

6:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 31 § i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866.

Häri genom förordnas, att 31 § i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866 skall hava följande ändrade lydelse:

Dessa äro laga jäv: om lantmätare eller god man är med någon av delägarne i den skyldskap eller det svågerlag, som i 2 kap. 7—9 §§ av lagen om äktenskaps ingående och upplösning sägs, eller med delägare är syskonbarn eller i svågerlag, i ty att den ene är eller varit gift med den andres syskon eller syskons avkomling eller med någon, från vilkens syskon den andre härstammar; eller om lantmätare eller god man är endera delägarens vederdeloman eller uppenbare ovän; eller om lantmätare eller god man själv är delägare, eller någon av dem eller deras förenämnde skyldemän eljest kan av förrättningen vänta nytta eller skada; eller om lantmätare eller god man såsom ledamot i ägodelningsrätten deltagit i åtgärd eller beslut, som förrättningen rör.

Söker delägare, sedan lantmäteriförrättning börjad är, sak med lantmätare eller god man, eller tillfogar delägare lantmätare eller god man något med ord eller gärning i uppsåt att honom därmed jävig göra, det skall ej för jäv räknas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

7:o) L a g

om ändrad lydelse av 15 kap. 21 § samt 22 kap. 8 och 21 §§ strafflagen.

Härigenom förordnas, att 15 kap. 21 § samt 22 kap. 8 och 21 §§ strafflagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

15 KAP.

21 §.

Fader eller moder, som tvingar son eller dotter till giftermål, straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Tvingar någon eljest annan till giftermål; dömes till straffarbete i högst sex år.

Brott, som nu är sagt, må ej till bestraffning åtalas, där ej på grund av tvånget blivit dömt till återgång av äktenskapet.

22 KAP.

8 §.

Gifter sig någon med den, som till följd av sinnessjukdom, tillfällig sinnesförvirring eller annan sådan orsak ej äger rättslig handlingsförmåga, eller ingår någon äktenskap, som på yrkande av andra maken kan för villfarelse eller svek dömas att återgå; straffes med fängelse i minst ett år eller straffarbete i högst fyra år.

Bedrager man genom äktenskapslöfte, som ej fullbordas, kvinna till lägersmål; straffes med fängelse eller böter.

Avgiver någon emot bättre vetande falsk utsaga i sådan försäkran, som enligt lag skall avläggas till utredning angående frihet från äktenskapshinder; dömes till fängelse eller, om han av egen drift återkallar ut-sagan innan vigsel sker, till böter.

21 §.

Brott, som i 2 § 4 mom., 8 § 2 mom., 12 §, 13 § 1 mom., 19 och 20 §§ omförmälas, må ej åtalas av annan än målsägande; ej heller brott, varom i 5 § 3 mom. förmäles, där det ej skett i kronans magasin, vid in- och utlastning å fartyg, eller i öppna bodar eller magasin, där handel och rörelse idkas. Brott, varom i 13 § 2 mom. sägs, må ej åtalas av annan än målsägande, där ej någon vid försäljning eller annan för-yttring av livsmedel avyttrat ont för gott, mängt för omängt eller det, varuti han vetat fel vara, utan att sådant uppenbara.

Brott, som i 10 § sägs, må ej åtalas av annan än den, som brevet avsänt eller till vilken det skrivet är, eller av den, som äger, i vård haver eller emottaga skulle det, som eljest brutet eller öppnat blivit.

Brott, som i 8 § 1 mom. omförmäles, må ej åtalas, där ej av anledning, varom fråga är, blivit dömt till återgång av äktenskapet.

Ej må brott, som i 11 och 14 §§ sägs, åtalas av allmän åklagare, där ej brottet av målsägande till åtal angivits.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

8:o) Lag

om ansvar för vigselförrättare i vissa fall.

Med upphävande av 18 § andra stycket i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning förordnas härigenom som följer:

Viger särskilt förordnad vigselförrättare, som ej är diplomatisk eller konsulär ämbetsman, eller präst i främmande trossamfund, då laga hinder mot äktenskapet möter eller utan att lysning eller annat kungörande i stadgad ordning föregått, eller åsidosätter han eljest vad honom i egenskap av vigselförrättare åligger; dömes till fängelse i högst sex månader eller böter, högst ett tusen kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

9:o) Lag

om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äktenskaps ingående.

Härigenom förordnas som följer:

Vill någon klaga över beslut angående lysning eller annat kungörande till äktenskap, utfärdande av äktenskapscertifikat eller företagande av vigsel, må han anföra besvär, där beslutet meddelats av präst inom svenska kyrkan, hos domkapitlet, där det givits av borgerlig vigselförrättare, hos Konungens befallningshavande och, där det meddelats av myndighet utom riket eller av kabinettssekreteraren i utrikesdepartementet, hos Konungen i vederbörande statsdepartement. Över domkapitlets eller Konungens befallningenshavandes beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som vid talans förlust skola ingivas eller insändas till vederbörande statsdepartement sist å trettionde dagen från det klaganden erhöll del av beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

10:o) Lag

om ändrad lydelse av 2 § 15:o i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 15:o i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt skall hava följande ändrade lydelse:

Mål om antagande av släktnamn;
mål om kyrkobokföring, lysning eller annat kungörande till äktenskap, utfärdande av äktenskapscertifikat, företagande av vigsel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

11:o) Lag

om upphävande av § 29 i ridderskapets och adelns privilegier den 16 oktober 1723.

Härigenom förordnas, att § 29 i ridderskapets och adelns privilegier den 16 oktober 1723 skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

12:o) Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 2, 3, 4, 7 och 8 §§, 2 och 3 kap. samt 5 kap. 2 och 4 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 KAP.

2 §.

Vill utländsk undersåte inför svensk myndighet träda i äktenskap, varde hans rätt att äktenskapet ingå prövad efter lagen i den stat, han tillhör. Är enligt den lag medgivet, att lagen å annan ort i sagda avseende tillämpas, må sådan lag i stället lända till efterrättelse.

Ej må dock i något fall utländsk undersåte, som är gift, inför svensk myndighet ingå äktenskap; ej heller må äktenskap slutas mellan dem, som äro i rätt upp- och nedstigande släktskap med varandra eller äro syskon eller av vilka den ene varit gift med den andres släkting i rätt upp- eller nedstigande led.

3 §.

Intyg att svensk undersåte, som vill träda i äktenskap inför utländsk myndighet, enligt svensk lag äger det äktenskap ingå, må ej av svensk myndighet utfärdas, innan sökandens avsikt blivit offentlig kungjord.

Närmare föreskrifter, huru sådant intyg må erhållas, så ock bestämmelser, huru utländsk undersåte, som vill inför svensk myndighet träda i äktenskap, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen, varda av Konungen meddelade.

4 §.

Vad svensk lag stadgar i fråga om lysning till äktenskap, så ock i övrigt om formen för äktenskaps avslutande, skall äga tillämpning även för det fall att utländsk undersåte vill inför svensk myndighet här i riket träda i äktenskap.

Innehåller främmande stats lag föreskrift om lysning för det fall att undersåte i den stat vill ingå äktenskap utom sitt hemland, äger Konungen förordna, att giftermål inför svensk myndighet ej må ske, innan visat varder att sådan lysning ägt rum eller att behörig myndighet i den främmande staten från den lysning meddelat befrielse. Ej må dock sådan lysnings försummande här föranleda giftermålets ogiltighet, ändå att den påföljd är i den främmande statens lag stadgad.

7 §.

Giftermål, som i främmande stats tjänst anställd diplomatisk eller konsulär ämbetsman å utrikes ort förrättat i enlighet med lagen i sagda stat, vare här i riket gällande, såframt varken mannen eller kvinnan var undersåte i den stat, å vars område giftermålet skett, samt sistnämnda stat icke förvägrat ämbetsmannen att giftermål förrätta.

8 §.

Är giftermål mellan svenska undersåtar å utrikes ort av präst inom svenska kyrkan förrättat i enlighet med svensk lags föreskrifter, vare det här för giltigt hållet.

Om giftermål inför svensk myndighet utrikes i andra fall är särskilt stadgat.

2 KAP.

Om återgång av äktenskap.

1 §.

Väckes talan om återgång av äktenskap, som i behörig form slutits mellan utländska undersåtar; är orsak till återgång för handen enligt lagen i den stat, makarna vid äktenskapets ingående tillhörde, eller, om de tillhörde olika stater, enligt någondera statens lag, och har Konungen förordnat, att lag, som nu är sagd, må i ty fall vinna tillämpning, ändå att orsak till återgång ej finnes enligt svensk lag, gånge äktenskapet åter. Ägde make, enligt sitt hemlands lag, för behörighet att träda i äktenskap åberopa lagen å annan ort, skall beträffande den make sådan lag vinna tillämpning, om enligt den lag orsak till återgång ej är för handen.

Är ej förordnande, varom här förut är sagt, av Konungen meddelat, må ej till återgång dömas, med mindre orsak därtill finnes jämväl enligt svensk lag.

2 §.

Ej må i något fall till återgång av äktenskap här i riket dömas av den anledning att det ingåtts i strid mot främmande lags föreskrift, att tidigare äktenskap skall, oaktat det är genom skillnad upplöst, utgöra hinder för nytt äktenskap, eller emot förbud mot äktenskap mellan dem,

som äro av olika religion, eller emot äktenskapsförbud, som grundar sig å prästerligt kall eller å löfte att förbliva ogift.

3 KAP.

Om äktenskapsskillnad och hemskillnad (separation).

1 §.

Talan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad (separation) mellan utländska undersåtar må här i riket upptagas, om den make, mot vilken talan väckes, här har sitt hemvist. Lag samma vare, om makarna samtidigt haft hemvist inom riket, men den make, mot vilken talan väckes, övergivit den andre eller, efter det orsak till skillnad uppstått, flyttat ur riket.

Är enligt lagen i den stat, makarna tillhöra, åt inländsk myndighet förbehållet, i allmänhet eller för vissa fall, att pröva talan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad mellan sagda stats undersåtar, må ej, i strid mot dylikt förbehåll, sådan talan här i riket upptagas, med mindre fråga är om äktenskap, som i makarnas hemland anses ej vara i behörig form avslutat.

2 §.

Äktenskapsskillnad eller hemskillnad mellan utländska undersåtar må ej beviljas, utan så är att enligt lagen i den stat, makarna tillhöra, sådan skillnad, varom fråga är, må äga rum samt orsak till skillnaden är för handen ej mindre enligt sagda lag än ock enligt svensk lag.

Hava makarna förut tillhört annan främmande stat, må ej för vinnande av skillnad åberopas vad som under den tid inträffat, med mindre skillnad, varom fråga är, på grund därav är medgiven jämväl enligt där gällande lag.

3 §.

Makar, som tillhöra främmande stat men hava hemvist här i riket, må, där talan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad är anhängiggjord i deras hemland, var för sig utverka förordnande, som i 7 kap. 12 § av lagen om äktenskaps ingående och upplösning sägs, ändå att sådan skillnad, varom fråga är, ej kan här meddelas. Dock skall förordnandet upphöra att gälla, där den i makarnas hemland väckta talan varder återkallad eller ogillad eller förordnandet ej inom ett år stadfästes av behörig myndighet därstädes.

4 §.

Är av myndighet i främmande stat äktenskapsskillnad eller hemskillnad beviljad mellan undersåtar i samma stat, lände det beslut här i riket till efterrättelse.

5 §.

Har myndighet i främmande stat beviljat äktenskapsskillnad eller hemskillnad mellan undersåtar i annan stat, må, med iakttagande likväl av vad i 7 § sägs, det beslut här lända till efterrättelse, under villkor

att, med motsvarande tillämpning av vad i 1 § är stadgat i avseende å svensk myndighets behörighet att upptaga talan om skillnad mellan undersåtar i annan stat, det finnes hava tillkommit myndighet i den stat, där beslutet meddelats, att målet upptaga; samt

att orsak till sådan skillnad, som genom beslutet meddelats, varit för handen enligt lagen i den stat, makarna tillhörde.

Är beslutet meddelat av annan myndighet än domstol, må det, där fråga är om utländska undersåtar, ej lända till efterrättelse, om det av sagda anledning ej kan vinna erkännande i makarnas hemland.

6 §.

Vill någon här i riket erhålla stadsfästelse å beslut, varom i 5 § sägs, göra därom ansökan hos Svea hovrätt, och pröve hovrätten, om de i sagda paragraf stadgade villkor äro för handen. Har i ärende, varom nu är sagt, beslutet blivit stadfast, gälle stadfästelsen såsom laga kraft ägande dom. Varder ansökan om stadfästelse avslagen, vare det ej hinder för ny ansökan.

7 §.

Såvitt angår fränskild makes rätt att träda i nytt äktenskap, må beslut om äktenskapsskillnad, varom i 5 § sägs, ej vinna tillämpning, innan stadfästelse å beslutet meddelats i den ordning, 6 § stadgar.

5 KAP.

2 §.

Fråga, som angår äktenskapsskillnad eller hemskillnad mellan makar, vilka äro undersåtar i olika stater, skall bedömas som om bägge makarna vore undersåtar i den stat, de sist gemensamt tillhört, eller, om de ej hava tillhört samma stat, i den stat, mannen tillhör.

4 §.

Gitter ej den, som väckt talan om återgång av äktenskap, om äktenskapsskillnad eller om hemskillnad, styrka innehållet av främmande lag, vilken, efter ty här förut är sagt, skall lända till efterrättelse, och är ej lagens innehåll ändå för rätten känt, må hans talan ej bifallas.

Har Konungen förordnat, huru underrättelse om innehållet av främmande lag må av rätten sökas, vare rätten, där ej lagens innehåll förut är för rätten känt, pliktig att i sådan ordning därom söka underrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916. Ansökningar om äktenskapsskillnad, som då äro beroende på Konungens prövning, så ock mål om skillnad till säng och säte, som då äro vid domstol anhängiga, skola handläggas och bedömas enligt äldre lag.

13:o) Lag

om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet.

Med upphävande av lagen den 8 juli 1904 om äktenskaps avslutande inför svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i utlandet förordnas härigenom som följer:

1 §.

Konungen äger uppdraga åt svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i främmande stat att förrätta vigsel mellan svenska undersåtar eller mellan svensk undersåte och undersåte i främmande stat.

2 §.

Vigsselförrättare, som i 1 § sägs, skall, då begäran om vigsel framställs, tillse, att de trolovade äro oförhindrade att ingå äktenskap med varandra. Trolovad, som är kyrkobokförd i svensk församling, vare pliktig att inför vigsselförrättaren förete äktenskapsbetyg; och skola de trolovade i övrigt fullgöra vad enligt lag åligger dem, som vilja erhålla lysning till äktenskap.

Har Konungen förordnat, att äktenskap ej må slutas i strid mot hinder, som är stadgat i den främmande statens lag, lände det till efter rättelse; och vare de trolovade pliktiga styrka frånvaron av sådant hinder, på sätt Konungen föreskriver.

3 §.

Fullgöra de trolovade vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej vigsselförrättaren hinder mot äktenskapet möta, utfärde han genast kungörelse om äktenskapet, upptagande de trolovades fullständiga namn samt ålder, födelseort, yrke och hemvist, så ock anvisning att hinder mot äktenskapet må före viss dag anmälas hos honom. Kungörelsen skall hållas anslagen å beskickningen eller konsulatet intill nämnda dag samt, där så ske kan, på de trolovades bekostnad införas i tidning inom varderas hemort så ock, i fall någon av dem inom ett år före det begäran om vigsel framställdes haft sitt hemvist å annan ort, i tidning inom sådan ort.

Har kungörelse varit anslagen utan att hinder mot äktenskapet yppats, må vigsel ske, dock ej senare än fyra månader efter det anslags-tiden utgick.

4 §.

Har lysning i laga ordning skett i svensk församling, och skall vigsel förrättas inom fyra månader efter lysningstidens utgång, äge vad i 2 § första stycket sägs ej tillämpning och skall kungörande enligt 3 § ej ske.

5 §.

Då uppdrag att förrätta vigsel meddelas underordnad konsulär ämbetsman, äge Konungen anförtro åt honom överordnad diplomatisk eller konsulär ämbetsman att pröva, huruvida hinder mot äktenskapet möter, och ombesörja äktenskapets kungörande.

6 §.

Vistas svenska undersåtar å ort utom Europa, avlägsen från svensk beskickning eller konsulat, äge Konungen förordna svensk undersåte, som ej är diplomatisk eller konsulär ämbetsman, att å den ort förrätta vigsel mellan svenska undersåtar. Är sådant förordnande meddelat, tillkommer det den diplomatiska eller konsulära ämbetsman, som Konungen därtill utser, att pröva, huruvida hinder mot äktenskapet möter, och ombesörja äktenskapets kungörande.

7 §.

Angående förrättande av vigsel enligt denna lag gälle vad i avseende å borgerlig vigsel är i allmänhet stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916. Har kungörande eller lysning skett före nämnda dag, må vigsel på det kungörande eller den lysning äga rum inom fyra månader därefter.

I sammanhang med behandlingen av förslaget till lag om ansvar för vigselförrättare i vissa fall har riksdagen funnit, att stadgandet i 25 kap. 4 § strafflagen numera måste anses vara mot rättvisa och billighet stridande. Till vinnande av rättelse härutinnan har det synts riksdagen lämpligt likställa präst med de vigselförrättare, som på grund av sin ämbetsställning äga förrätta borgerlig vigsel. Detta har ansetts kunna ske genom en ändring i 4 § av lagen om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889.

Riksdagen har sålunda för sin del beslutat antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 4 § i lagen om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889.

Med upphävande av 25 kap. 4 § strafflagen förordnas härigenom, att 4 § i lagen om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889 skall hava följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 80 häft. (Nr 198.) 6

Präst, som lyser till äktenskap eller förrättar vigsel då laga hinder mot äktenskapet möter, eller viger utan att lysning i stadgad ordning föregått, eller eljest åsidosätter vad honom i egenskap av vigselförrättare åligger, eller i avseende å honom åliggande anteckningar i kyrkobok angående borgerliga förhållanden eller meddelande av ämbetsbevis därom gör sig skyldig till fel eller försummelse, som kan medföra kränkning av allmän eller enskild rätt, eller begår fel eller försummelse i vården och förvaltningen av egendom, som han i kraft av sitt ämbete har om händer, eller, där han är ledamot av domkapitel, i denna sin egenskap sig förbryter, dömes såsom i allmän strafflag om brott av ämbetsmän är stadgat.

Begår präst i sitt ämbete annan förbrytelse, den där i allmän strafflag eller annan till kyrkolag icke hänförlig författning är uttryckligen och särskilt nämnd såsom brott av ämbetsman; straffes såsom i den lag eller författning för varje fall sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1916.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förutnämnda proposition har riksdagen vidare beslutat att till Eders Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag angående beredande av en förbättrad rättsställning å utom äktenskap födda barns mödrar.

Riksdagen får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville, i sammanhang med behandlingen av frågan om reglering av de utom äktenskap födda barnens rättsliga ställning, låta verkställa utredning, på vilket sätt genom lagstiftningens försorg en förbättrad rättsställning må kunna i olika hänseenden beredas sådana barns mödrar, särskilt i de fall, då hävdandet skett under trolovning eller under äktenskapslöfte, samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 27 maj 1915.

Med undersåtlig vördnad.